

Nr 154.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående restitution i visst fall av erlagd gåvoskatt; given Stockholms slott den 26 februari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON,¹ ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FÖRSLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler följande ärende angående restitution av gåvoskatt och anför därvid:

Enligt 19 § förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva skall för andel av kvarlåtenskap, som på grund av testamente tillkommer from stiftelse, arvsskatt utgå efter klass II av den i nämnda paragraf intagna tariffen. Har däremot egendom tillfallit from stiftelse genom gåva, är sådan gåva jämlikt 32 § i förordningen fri från gåvoskatt. Enligt 49 § 2 mom. första stycket samma förordning skall, där någon vill föra talan om

återfående av skatt av annan anledning än i paragrafens första moment sägs — varom nu ej är fråga — ansökan därom inom sex månader från det skatten blivit erlagd ingivas till vederbörande hovrätt. Styrker part, att ansökan om återfående av sådan skatt icke kunnat ingivas inom föreskriven tid, ankommer det enligt andra stycket av 2 mom. efter därom gjord ansökning på Konungen att efter prövning av föreliggande omständigheter förordna om restitution av vad i skatt för mycket erlagts. Den, som enligt 2 mom. första stycket förklaras berättigad återfå erlagd skatt, skall tillika erhålla ränta därå efter i 49 § 3 mom. närmare angivna grunder, medan det, då ansökan om återfående av skatt bifalles efter 2 mom. andra stycket, skall ankomma på Konungen att förordna, i vad mån sökanden må erhålla ränta å det belopp, som av honom återbekommes.

Stiftelsen Erik och Jonas Jonssons samt J. P. Hermansons minne i Järvsö socken har enligt ett den 7 oktober 1934 senast antaget och fastställt reglemente till ändamål att, med avkastningen av erhållna tillgångar som grundfond, bereda uppfostran och vård åt fattiga och värnlösa, välartade barn, tillhörande Järvsö socken. En under stiftelsens förvaltning stående fond, benämnd »Kerstin och Axel Ahlborgs donationsfond», har till ändamål att bereda hjälp och understöd till äldre, välaktade och för ordentlighet kända församlingsbor i fattiga omständigheter.

Genom ett den 6 november 1934 dagtecknat gåvobrev har J. P. Hermanson såsom ombud för sin sedan mera än femtio år tillbaka i Amerikas förenta stater bosatta syster Emfrid Bachmann till Järvsö kommun såsom gåva överlämnat ett belopp av 100,000 kronor. Enligt bestämmelserna i gåvobrevet skulle gåvan utgöra en fond, benämnd »Emfrid Bachmanns gåvofond», samt tillföras stiftelsen Erik och Jonas Jonssons samt J. P. Hermansons minne. Vidare skulle gåvan förvaltas i huvudsaklig överensstämmelse med gällande reglemente för nämnda stiftelse samt dess ändamål sammanfalla med vad som avses med »Kerstin och Axel Ahlborgs donationsfond» och avkastningen alltså årligen utdelas till äldre välaktade och för ordentlighet kända personer i fattiga omständigheter, tillhörande Järvsö kommun. Tillika föreskrevs i gåvobrevet, att av räntan årligen 800 kronor skulle läggas till det genom stämpelavgift och övriga kostnader reducerade kapitalet, till dess detta uppnått 100,000 kronor.

Sedan styrelsen för stiftelsen Erik och Jonas Jonssons samt J. P. Hermansons minne till länsstyrelsen i Gävleborgs län avgivit deklaration rörande gåvan, har länsstyrelsen belagt gåvan med gåvoskatt enligt klass II i nämnda skattetariff med 16,260 kronor, vilket belopp därefter den 13 mars 1935 av stiftelsen inbetalats till länsstyrelsen.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift har styrelsen anhållit, att Kungl. Maj:t jämlikt 49 § 2 mom. arvsskatteförordningen måtte förordna, att det erlagda skattebeloppet jämte ränta skulle återbetalas till stiftelsen. Styrelsen har därvid anfört, bland annat följande:

Då from stiftelse vore fri från gåvoskatt, hade länsstyrelsen bort förklara att någon skattskyldighet för nu ifrågavarande gåva icke föreläggat. Den om-

ständigheten att en gåvotagare, under antagande att skatteplikt föreläge, anmälde mottagen gåva, borde icke rimligen föranleda utkrävande av obehöriga skattebelopp. Bestämmelserna i arvsskatteförordningen om viss tid, inom vilken arvs- och gåvoskatt skulle hos hovrätt återsökas, syntes syfta på det fall, då frågan om skattskyldigheten eller skattebeloppets storlek av en eller annan anledning vore tvistig. Då så icke vore förhållandet i förevarande fall utan ett uppenbart misstag vore begånget, syntes förutsättning för tillämpning av bestämmelserna i 49 § 2 mom. andra stycket nämnda förordning föreligga.

Över ansökningen hava infortrade utlåtanden avgivits av länsstyrelsen den 30 september 1936 och av statskontoret den 18 november 1936. Stiftelsens styrelse har därefter inkommit med ytterligare en skrift, däri styrelsen under framhållande att styrelsen först den 25 maj 1936 av svenska landskommunernas förbund fått kännedom om att gåvoskatten blivit obehörigen påford, hemställt, att Kungl. Maj:t, därest förutsättningarna för restitution jämlikt 49 § 2 mom. andra stycket arvsskatteförordningen icke ansåges föreligga, måtte i proposition till riksdagen föreslå riksdagen att medgiva den sökta restitutionen.

Slutligen har Svea hovrätt den 22 januari 1937 avgivit utlåtande i ärendet.

Länsstyrelsen har i sitt utlåtande förklarat, att enligt länsstyrelsens förmenande stiftelsen icke bort åläggas utgiva ifrågavarande gåvoskatt samt att länsstyrelsen, även om det av stiftelsen åberopade stadgandet i 49 § 2 mom. andra stycket arvsskatteförordningen icke kunde anses tillämpligt, eftersom stiftelsen icke styrkt att ansökan om återfående av skatten icke kunnat ingivas inom föreskriven tid, icke hade något att erinra mot att Kungl. Maj:t av billighetsskäl förordnade om restitution av det erlagda skattebeloppet.

Statskontoret har i sitt utlåtande yttrat, att, enär det icke styrkts, att ansökningen icke kunnat ingivas till vederbörande hovrätt inom tid, som stadgades i 49 § 2 mom. första stycket arvsskatteförordningen, framställningen icke syntes kunna vinna avseende.

Svea hovrätt har i sitt utlåtande anfört bland annat följande:

Hovrätten delade den av länsstyrelsen uttalade meningen, att stiftelsen icke bort åläggas att utgiva den gåvoskatt varom vore fråga. Genom utslag den 5 november 1936 hade hovrätten i ett likartat fall, på en i laga tid ingiven ansökan om restitution, förklarat stiftelsen berättigad att av statsverket återbekomma erlagd gåvoskatt jämte ränta. Då emellertid stiftelsen i nu förevarande fall försuttit den i 49 § 2 mom. förordningen om arvs- skatt och skatt för gåva stadgade tid och icke styrkt att ansökning om restitution ej kunnat inom samma tid ingivas, syntes framställningen, i vad den avsåge restitution enligt nämnda lagrum, icke kunna vinna avseende.

Efter att hava erinrat om att statsmakterna i åtminstone ett liknande fall bifallit framställning om återfående av skatt (prop. 1927 nr 64, riksd. skr. nr 52), har hovrätten vidare yttrat:

I det fall varom nu vore fråga fullföljde den på grund av en felaktig lagtolkning med gåvoskatt belagda donationen, som givits av en för mer än femtio år sedan till Amerikas förenta stater utflyttad kvinna, ett synnerligen behjärtansvärt allmännyttigt ändamål, nämligen beredande av under-

stöd åt äldre, välaktade och för ordentlighet kända personer i fattiga omständigheter, tillhörande givarinnans födelsesocken Järvsö. Att styrelsen för stiftelsen av misstag trott donationen vara stämpelpfiktig och först efter utgången av den i åberopade lagrum stadgade tid uppmärksammat sitt misstag syntes ursäktligt. Det kunde med fog påstås, att gällande lagbestämmelser ej vore i önskvärd grad ägnade att förebygga förluster på grund av felaktig tillämpning av hithörande beskattningsregler. Den med dessa regler mindre förfarne handlade helt naturligt oftast i förlitan på vederbörande uppbördsmyndighet. Att fel från dennas sida understundom förelöpte kunde emellertid enligt erfarenhetens vittnesbörd icke undvikas. Till den del sådana fel drabbade statsverket, vunnas regelmässigt rättelse på initiativ av advokatfiskalen i vederbörande hovrätt. Vål torde advokatfiskalerna numera anse det såsom en ämbetsplikt att uppmärksamma även sådana fel, som gått ut över den enskilde. Men med hänsyn till det sätt, varpå kontrollen vore anordnad, vore den tid, som stadgats för ansökan om restitution, i regel tilländalupen, då sådant fel uppdagades. Enligt vad hovrätten inhämtat vore vederbörande tjänsteman beredd att, om stiftelsen vunnit restitution, återbära den stämpelprovision, som motsvarade det av stiftelsen erlagda skattebeloppet.

Under åberopande av vad sålunda anförts har hovrätten hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att på grund av föreliggande förhållanden medgiva, att det stiftelsen felaktigt debiterade stämpelbeloppet måtte med avdrag av därå belöpande stämpelprovision till stiftelsen återbäras.

*Departements-
chefen.*

Då enligt 32 § förordningen om arvsskatt och skatt för gåva fromma stiftelser äro frikallade från gåvoskatt hade, såsom länsstyrelsen och Svea hovrätt framhållit, stiftelsen Erik och Jonas Jonssons samt J. P. Hermansons minne icke bort såsom skett förpliktas erlagga gåvoskatt för ifrågavarande, stiftelsen tillfallna gåva. Rättelse i den felaktiga stämpelbeläggningen hade kunnat vinnas hos Svea hovrätt, i fall ansökning därom ingivits inom sex månader från skattens erläggande. I förevarande fall har stiftelsen försuttit den för restitutions sökande stadgade tid. Då stiftelsen icke styrkt, att ansökning om restitution icke kunnat inom stadgad tid till Svea hovrätt ingivas, äger Kungl. Maj:t icke bifalla den av stiftelsen gjorda ansökningen om gåvoskattens återbetalande.

I likhet med länsstyrelsen och Svea hovrätt anser jag emellertid billighetsskäl tala för att skattebeloppet i fråga varder restituerat. Vid restitution av gåvoskatten bör dock avdragas vad som motsvarar den av stämpelförsäljaren tillgodonjutna provisionen. Jag förutsätter därvid, att stämpelförsäljaren, såsom han medgivit, kommer att till stiftelsen återbetala vad han i anledning av den felaktiga stämpelbeläggningen för mycket uppburit i provision.

Stiftelsens yrkande om erhållande av ränta å det erlagda skattebeloppet synes mig med hänsyn till omständigheterna i ärendet icke böra bifallas.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förenämnda felaktigt debiterade gåvoskattebelopp, 16,260 kronor, må, med avdrag av därå belöpande stämpelprovision, restitueras till stiftelsen Erik och Jonas Jonssons samt J. P. Hermansons minne.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

H. Wihlborg.